

OLIMPIADA DE LIMBI CLASICE: GREACĂ VECHE, LATINĂ
Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București – 5 martie 2023
Elemente de limbă latină și de cultură romană
Clasa a VII-a

I. Traduceți următorul text în limba română: (30 p.)

Un dialog purtat peste colinele Romei

REMUS: Quid¹ exspectas?
ROMULUS: Caelum spectabam, nihil videbam, sed nunc aquilam, signum dei, video.
REMUS: Sic est, iam VI video!
ROMULUS: At ego XII! Ergo Romam novum² oppidum appello.
REMUS: Neque Romuli regnum neque oppidi nomen³ bene accipimus!

(1) *quid* (pron. interogativ) = ce (2) *novum* – v. adj. *novus*, se acordă cu subst. *oppidum* (3) *nomen* (aici la Ac. sg.) = nume

II. 1. a) Adunați cele două numere scrise cu cifre romane în textul de mai sus și scrieți rezultatul tot cu cifre romane. (2 p.)

b) Notați cu cifre arabe și apoi cu cifre romane anul întemeierii Romei. (4 p.)

2. Construiți formele cerute de indicativ prezent și imperfect ale verbelor: (20 p.)

- *esse* – la persoanele I și a II-a, plural;
- *accipere* – la persoana a III-a, singular și plural;
- *videre* – la persoana a II-a, singular.

3. Identificați în limba română două cuvinte cu valori morfologice diferite (de exemplu, un substantiv și un adjectiv), al căror etimon (cuvânt de origine) să fie *spectare*, respectiv *appellare*.

(4 p.)

III. 1. Având în vedere textul propus la subiectul I, precum și contextul mitului fondator la care se referă:

a) Explicați, într-un enunț, de ce pasărea din textul menționat este considerată un simbol religios în cultura romană. (4 p.)

b) Alegeți o valoare, din lista de mai jos, care se reflectă cel mai bine în episodul întrecerii dintre frați și la care se raportează ambii eroi, formulând o justificare, în 30-50 de cuvinte, pentru valoarea aleasă: cultura legii, gloria, responsabilitatea. (6 p.)

2. Ansamblul sculptural din imaginea alăturată se găsește în orașul Târnăveni (jud. Mureș). Priviți cu atenție imaginea și răspundeți cerințelor asociate acesteia: (20 p.)

- Identificați cele trei personaje din imagine.
- Explicați pe scurt, în 30-50 de cuvinte, cum s-a creat legătura maternă între animal și copii.
- Precizați, într-un enunț, motivul esențial pentru care acest grup statuar, o copie modernă după originalul antic aflat la Roma, se găsește nu doar la Târnăveni, ci și în multe alte orașe din România.

OLIMPIADA DE LIMBI CLASICE: GREACĂ VECHE, LATINĂ
Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București – 5 martie 2023

LIMBA LATINĂ
Clasa a IX-a

I. Oferiți o variantă de traducere în limba română: (40 p.)

Supunere sau război – alternativele conducătorilor treverilor la sosirea legiunilor lui Caesar

Cingetorix ad Caesarem venit et cum omnibus suis **Caesari** paret. At Indutiomarus equites peditesque cogit¹, bellum parat eosque², qui³ per aetatem in **armis inutilis** erant, in silvam Arduennam abdit⁴, quae³ ingenti magnitudine per medios fines Treverorum a flumine **Rheno**⁵ ad initium Remorum pertinet.

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, V, 3, text adaptat)

- (1) v. *cogo*, -*ere* (2) *eosque* (pron. dem. *eos* + conj. -*que*) = „și pe aceia/cei”
(3) forme ale pronumelui relativ *qui, quae, quod* = „care”: *qui* – N. pl. masc.; *quae* – N. sg. fem.
(4) v. *abdo*, -*ere* (5) *Rhenus*, -*i* = Rin(ul)

Nume proprii de căpetenii celtice în text: *Cingetorix*, -*igis*; *Indutiomarus*, -*i*

Nume de neamuri/comunități celtice: *Treveri*, -*orum* = treveri; *Remi*, -*orum* = remi

II. 1. Analizați morfologic cuvintele îngroșate din textul de mai sus, precizând pentru fiecare dintre ele: formele de bază (de dicționar); valoarea morfologică; declinarea; cazul; numărul. (20 p.)

(de exemplu, *bellum* – *bellum*, -*i*: subst. comun, decl. a II-a, Ac. sg.)

Caesari, armis, inutilis, Rheno

2. Rescrieți enunțul de mai jos, trecând toate cuvintele flexibile la celălalt număr. (6 p.)

Treverus omne suum in ingentem silvam abdit.

3. Identificați în limba română câte două cuvinte cu valori morfologice diferite (de exemplu, un substantiv și un verb), al căror etimon (cuvânt de origine) să fie *finis*, respectiv *initium*. (4 p.)

III. Scrieți pe foaia de concurs termenii care completează adecvat lacunele din textul următor: (20 p.)

Originea divină a eroilor joacă un rol semnificativ în miturile fondatoare romane. Astfel, în primele pagini ale istoriei lui Titus Livius (I, 1), se relatează că regele autohtonilor, 1) _____, a aflat că mulțimea aceea de oameni sunt troieni, iar căpetenia lor este 2) _____, fiul lui 3) _____ și al zeiței 4) _____ (la romani) – 5) _____ (la greci); după căderea 6) _____ și pustiirea patriei lor, au plecat în căutarea unui loc de întemeiere a unui nou oraș. Impresionat de faima originii și a numelui eroului, regele îi întinse mâna, drept garanție a viitoarei prietenii.

Un alt zeu, 7) _____, era considerat tatăl întemeietorului Romei, 8) _____. Acest zeu, alături de Iuppiter și de 9) _____ (zeu cu care a fost identificat mai târziu primul rege roman), alcătuia prima triadă de divinități tutelare ale cetății, arhaica triadă capitolină. De altfel, originea divină a fondatorului Romei se poate urmări și pe linie maternă, întrucât mama sa, 10) _____, se trăgea chiar din spița eroului fondator troian.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

OLIMPIADA DE LIMBI CLASICE: GREACĂ VECHE, LATINĂ
Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București – 5 martie 2023
LIMBA LATINĂ
Clasa a X-a

I. Oferiți o variantă de traducere în limba română a următorului text: (40 p.)

Orgetorix, conducătorul helveților, plănuiește sistemul de alianțe menit să-i asigure supremația în Gallia

In eo itinere [Orgetorix] persuadet Castico, Catamantaloedis **filio**, Sequano, **cuius** pater regnum in Sequanis multos **annos** obtinuerat et a **senatu** populi Romani amicus appellatus erat¹, ut² regnum in civitate sua occuparet [...]; itemque Dumnorigi Haeduo, fratri Diviciaci, qui **eo** tempore principatum in civitate obtinebat ac maxime plebi acceptus erat³, ut idem conaretur⁴ persuadet **eique** filiam suam in matrimonium dat.

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, I, 3)

(1) *appellatus erat* = „fusesse numit (proclamat)”

(2) *ut* = să (+ verbul *occuparet*)

(3) *acceptus erat* = „fusesse acceptat/primit”

(4) *ut idem conaretur* = „să încerce același lucru”

Nume proprii celtice în text: *Orgetorix*, -igis; *Casticus*, -i; *Catamantaloës*, -oedis; *Dumnorigis*, -igis

Nume de neamuri/comunități celtice: *Sequani*, -orum = secvani; *Haedui*, -orum = hedui

II. 1. Analizați morfosintactic următoarele cuvinte îngroșate din textul de mai sus, precizând pentru fiecare dintre ele doar valoarea morfologică; cazul, numărul; funcția sintactică: (24 p.)

(de exemplu, *regnum*: subst. comun, Ac. sg., complement direct)

filio, *cuius*, *annos*, *(a) senatu*, *eo*, *ei*

2. Transcrieți din textul dat trei propoziții subordonate relative (atributive). (6 p.)

III. Traduceți textul de mai jos în limba latină: (20 p.)

Pentru gali, predarea nu înseamnă decât sclavie

Critognatus, născut (*ortus*) dintr-un neam foarte nobil (*summus locus*)¹ la arverni (*Arverni*, -orum – neam celtic), zise (*inquit*): „Nimic (*nihil*) nu se va spune despre (*de*) părerea (*sententia*) acelor care numesc (*appello*) cu numele (*nomen*) predării (*deditio*) cea mai rușinoasă (*turpis*) sclavie (*servitus*) și nici (*neque*) nu-i vom considera (*habeo*) pe ei în² rândul (*locus*) cetățenilor (*civis*).”

(după *De bello Gallico*, VII, 77)

(1) *summus locus* – folosiți cazul adecvat, fără prepoziție.

(2) În versiunea latină nu se utilizează prepoziție.

OLIMPIADA DE LIMBI CLASICE: GREACĂ VECHE, LATINĂ
Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București – 5 martie 2023
LIMBA LATINĂ
Clasa a XI-a

I. Oferiți o variantă de traducere în limba română a următorului text: (50 p.)

Caesar primește informații despre Dumnorix

Erat una cum ceteris Dumnorix Haeduus, de quo a nobis antea dictum est. Hunc secum habere in primis constituerat, quod eum cupidum rerum novarum, cupidum imperii, magni animi, magnae inter Gallos auctoritatis cognoverat. Accedebat huc, quod iam in concilio Haeduorum Dumnorix dixerat sibi a Caesare regnum civitatis deferri; quod dictum Haedui graviter ferebant neque recusandi aut deprecandi causa legatos ad Caesarem mittere audebant. Id factum ex suis hospitibus Caesar cognoverat.

(C. Iulius Caesar, *De bello Gallico*, V, 6)

II. Citiți cu atenție următorul text bilingv: (40 p.)

Tandem aliquando, Quirites, L. Catilinam furem audacia, scelus anhelantem, pestem patriae nefarie molientem, vobis atque huic urbi ferro flammaque minitantem ex urbe vel eiecimus vel emisimus vel ipsum egredientem verbis prosecuti sumus. Abiit, excessit, evasit, erupit. Nulla iam pernicies a monstro illo atque prodigio moenibus ipsis intra moenia comparabitur. Atque hunc quidem unum huius belli domestici ducem sine controversia vicimus. Non enim iam inter latera nostra sica illa versabitur, non in campo, non in foro, non in curia, non denique intra domesticos parietes pertimescemus. [...] Quod vero non cruentum mucronem, ut voluit, extulit, quod vivis nobis egressus est, quod ei ferrum e manibus extorsimus, quod incolumes cives, quod stantem urbem reliquit, quanto tandem illum maerore esse afflictum et profligatum putatis?

(Cicero, *In Catilinam*, II, 1-2)

„În sfârșit, cetățeni, tot l-am alungat până la urmă din oraș pe L. Catilina, omul înnebunit în îndrăzneala sa, respirând crima, uneltind în chip nelegiuit pieirea patriei, amenințându-vă cu foc și sabie pe voi și acest oraș; l-am alungat sau, dacă vreți, l-am lăsat să plece sau l-am însoțit cu urările noastre pe când pleca cu de la sine putere. A plecat, a ieșit, a fugit, s-a năpustit afară. De acum încolo, între zidurile orașului nu va mai fi urzită nicio primejdie pentru oraș de către acel monstru înspăimântător. Pe el, cel puțin, singurul conducător al acestui război civil, l-am învins fără nicio îndoială. Căci nu va mai răsuca Catilina în pieptul meu faimosul său pumnal; nu ne vom mai teme nici în Câmpul lui Marte, nici în for, nici în senat, nici, în sfârșit, între pereții casei noastre. [...]. Vă dați, așadar, seama, ce jale îl zdrobește și-l doboară acum din cauză că n-a luat cu el pumnalul însângerat, așa cum a vrut, că a plecat din Roma lăsându-mă viu, că i-am smuls fierul din mâini, că a lăsat cetățenii nevătămați și orașul în picioare?”

Redactați o analiză literară a pasajului dat, având în vedere următoarele repere:

- încadrarea sumară a fragmentului în contextul *Catilinarelor* ciceroniene;
- construcția portretului lui Catilina în raport cu imaginea statului roman reflectată în text: idei și cuvinte-cheie;
- explicarea modului în care este prezentată relația individ – societate – stat în textul ciceronian;
- comentarea a trei elemente stilistice diferite, relevante pentru evidențierea/nuanțarea ideilor textului.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).

OLIMPIADA DE LIMBI CLASICE: GREACĂ VECHE, LATINĂ
Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București – 5 martie 2023
LIMBA LATINĂ
Clasa a XII-a

I. Oferiți o variantă de traducere în limba română a următorului text: (50 p.)

Strategia lui Hortensius – apărarea clientului pe baza reputației sale de general – este ridiculizată de Cicero

Ac per eos dies, cum iste cum pallio purpureo talarique tunica versaretur in conviviis muliebribus, non offendeabantur homines neque moleste ferebant abesse a foro magistratum, non ius dici, non iudicia fieri; locum illum litoris percrepare totum mulierum vocibus cantuque symphoniae, in foro silentium esse summum causarum atque iuris, non ferebant homines moleste [...]. Hunc tu igitur imperatorem esse defendis, Hortensi? Huius furta, rapinas, cupiditatem, crudelitatem, superbiam, scelus, audaciam rerum gestarum magnitudine atque imperatoriis laudibus tegere conaris?

(M. Tullius Cicero, *In Verrem*, II.5, 31-32)

II. Citiți cu atenție următoarea poezie:

Disertissime Romuli nepotum,
quot sunt quotque fuere, Marce Tulli,
quotque post aliis erunt in annis,
gratias tibi maximas Catullus
agit pessimus omnium poeta,
tanto pessimus omnium poeta,
quanto tu optimus omnium patronus.

(C. Valerius Catullus, *Carmina*, LXIX)

O, cel mai elocvent dintre nepoții lui Romulus,
Din câți sunt și-au fost, Marcus Tullius,
Și din câți mai fi-vor peste ani și ani,
Ție cele mai înalte mulțumiri Catullus
Ți le-aduce, el, cel mai prost dintre toți poeții,
Atât de prost între toți poeții,
Pe cât ești tu cel mai bun dintre toți avocații.

Redactați o analiză literară a versurilor propuse. Veți avea în vedere următoarele aspecte: (40 p.)

- oferirea unor elemente minimale de contextualizare a versurilor date în opera catulliană
- analiza ideilor poetice, prin raportare la personajele și la mesajul poeziei, precum și la relația poet – societate
- ilustrarea ideilor poetice prin referiri pertinente la simboluri/imagini poetice/cuvinte-cheie din text
- comentarea a trei figuri de stil diferite, relevante pentru construcția ideilor poetice

Notă:

Analiza literară va fi axată pe valorificarea textului dat. Nu vor fi punctate aspecte biobibliografice generale.

Nota bene! Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru efectiv este de 3 (trei) ore. Se acordă 10 puncte din oficiu.
Concurenții pot folosi dicționarul latin - român (sau latin - o limbă modernă).